

החלטת ועדת האתיקה

בקובלנה נגד חה"כ אחמד טיבי בעניין כניסה להר הבית

מיום י"ז בכסלו התשע"ח - 5 בדצמבר 2017

רקע - החלטת ועדת האתיקה בעניין כניסת חברי כנסת להר הבית

1. ועדת האתיקה קיבלה בכנסת הנוכחית שלוש החלטות שעניינן כניסת חברי הכנסת להר הבית, בהמשך לאיסורים שנקבעו בידי הגורמים המוסמכים מטעמי ביטחון. בשלוש ההחלטות ניסתה הוועדה לאזן בין זכותם של חברי הכנסת לחופש תנועה, בוודאי כאשר תנועתם של אזרחים מן השורה אינם מוגבלת, לבין החשש כי כניסתם של חברי הכנסת לאזור תביא לפגיעה חמורה במצב הביטחוני.

בהחלטה האחרונה, שהיא הרלבנטית לענייננו (מס' 30/20 מיום 1.2.2017), החליטה הוועדה ברוב דעות כי נוכח השיפור במצב הביטחוני, לא כל כניסה להר הבית תהווה הפרה של כללי האתיקה, אלא רק כניסה שלא תתואם מראש עם המשטרה ושלא תעמוד בתנאים שתקבע המשטרה.

עוד יצוין כי עתירה שהגיש חה"כ יהודה גליק נגד החלטות המשטרה בעניין ההחלטה להגביל את כניסת חברי כנסת להר, ונגד החלטות ועדת האתיקה הנ"ל, נדחתה ביום 8.11.2017.

הקובלנות

2. ביום 27.8.2017 הגיש השר לביטחון הפנים, חה"כ גלעד ארדן, קובלנה נגד חה"כ אחמד טיבי, בטענה כי באותו יום "תועד במצלמות המשטרה הממוקמות בהר הבית".

השר הוסיף כי הכניסה להר "לא התרחשה בתקופה שלווה ורגועה ולא נעשתה באופן פרטי ודיסקרטי, אלא באופן מופגן וגלוי, מתוך התרסה ברורה בתקופה רגישה וסוערת, לאחר סגירת מתחם ההר בעקבות הפיגוע הנורא שהתרחש שם ... אין שום ספק כי עלייתו של חה"כ טיבי להר הבית, בהיותו מודע לאיסור שקבעה ועדת האתיקה, אשר התבסס על עמדת משטרת ישראל וגורמי הביטחון הנוגעים בדבר, סיכנה את שלום הציבור ואת ביטחונו, והיתה עלולה להסית ולהתסיס אחרים לבצע פעולות אלימות בתגובה, ונעשתה בניגוד מוחלט לטובת המדינה אליה מחויב חבר הכנסת מתוקף תפקידו." [ההדגשה במקור]

ביום 28.7.2017 הוגשה נגד חה"כ טיבי קובלנה בעניין דומה גם על ידי מר שי גליק.

3. חה"כ אחמד טיבי מסר לוועדה תגובה מפורטת בה הוא מבקש לדחות את הקובלנות נגדו.

לגישתו, "ההחלטה... אשר מטילה איסור על ביקור חברי כנסת במסגד אל-אקצא הינה החלטה בלתי חוקית ככל שהיא נוגעת לחברי הכנסת הערבים והמוסלמים, וזאת בהיותה פוגעת בזכותי החוקתית כמוסלמי לחופש פולחן...". עוד הוסיף כי "מניעת חבר כנסת מלבקר במסגד, שעה שהמסגד פתוח למתפללים, חייבת להישען על ראיות קונקרטיות המצביעות כי מעצם ביקורו האישי של חבר כנסת פלוני נשקפת סכנה לשלום הציבור וביטחון המדינה."

חה"כ טיבי ציין כי ההחלטה האוסרת על חברי הכנסת להיכנס להר הבית ניתנה על ידי ראש הממשלה ולא על ידי גורמי הביטחון, וכי "על פי פרסומים תקשורתיים, הנחייתו המקורית של ראש הממשלה נגעה לאיסור כניסת חברי כנסת יהודים בלבד, אך לחצים שהופעלו עליו מצד חברי כנסת מהימין, לרבות שותפיו הקואליציוניים, הם שהובילו אותו לשנות מהחלטתו ולהחיל אותה גם על חברי הכנסת הערבים." עוד הוסיף כי "לא שיקולים שבביטחון" הם שעמדו בבסיס האיסור על כניסת חברי הכנסת להר, וכי "לראש הממשלה אין כל סמכות לתת הוראות אופרטיביות המנחות את המשטרה כיצד לפעול, במיוחד כשעסקינן בשיקולי ביטחון."

לבסוף ציין חה"כ טיבי כי הוא דוחה את הטענות המייחסות לביקורו "כוונה של התרסה", ואף לא צורפה לקובלנת השר כל ראיה המעידה כי נוכחותו במסגד תרמה למתיחות, וכי "עמדתו הפוליטית העקבית והנחרצת... היא נגד נקיטה באלימות ופגיעה בחפים מפשע – ערבים ויהודים כאחד." לדבריו, "מה שהגביר את המתיחות באותה תקופה הן ההחלטות האומללות של הדרג המדיני והמשטרתי הבכיר שפגעו בחופש הפולחן של המתפללים המוסלמים..."

החלטת הוועדה

4. ועדת האתיקה עצמה ציינה בעבר כי החלטותיה בעניין כניסת חברי הכנסת למתחם הר הבית הן החלטות חריגות, המערבות פגיעה בחופש התנועה ובחופש הדת, ונובעות מהרגישות הרבה של האזור והחשש מההשלכות הביטחוניות שיכולות להתלוות לכניסת חברי כנסת להר. משכך, שבה הוועדה ובחנה את החלטותיה מעת לעת, ואף הודיעה כי מדובר בהחלטות זמניות במהותן אשר ישונו בהתאם להערכות גורמי הביטחון המוסמכים, שאף הופיעו בפניה. זאת ועוד, החלטתה האחרונה של הוועדה, שהתקבלה ברוב דעות של חבריה, ביטלה את האיסור המוחלט על כניסת חברי כנסת לשטח ההר והתירה לעשות כן בתיאום על המשטרה ובהתאם להנחיותיה.

5. מבחן התוצאה מלמד אמנם שכניסתו של חה"כ טיבי להר הבית ולמסגד אל-אקצא לא הביאה למימוש החשש עליו עמד השר לביטחון הפנים. ואולם, מעת שוועדת האתיקה פרסמה את החלטתה, אף אם אינה מקובלת על חלק מחברי הכנסת, על כל חברי הכנסת לכבדה. התעלמות מהחלטות הוועדה תביא לכך שדווקא חברי הכנסת המכבדים את הוועדה הם ש"ייענשו" בכך שתימנע כניסתם להר הבית.

6. לאור האמור, סבורים רוב חברי הוועדה כי בכניסתו להר הבית ללא תיאום מראש עם המשטרה הפר חה"כ טיבי את כלל האתיקה שלפיו "חבר הכנסת ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, ינהג בדרך ההולמת את מעמדו ואת חובותיו כחבר הכנסת, וימנע משימוש בלתי ראוי בחסינויותו ובזכויותיו כחבר הכנסת." **בהתאם לסמכותה לפי סעיף 13ד(ד)(3) לחוק החסינות, החליטה ועדת האתיקה ברוב דעות להטיל על חה"כ טיבי נזיפה.**

7. הוועדה מבקשת להזהיר מראש את חברי הכנסת כי מעתה ואילך כניסה להר הבית ללא תיאום מראש עם המשטרה עשויה להוביל להטלת סנקציה חריפה יותר.

8. **דעת מיעוט**
אחד מחברי הוועדה חזר על עמדתו, כפי שנכתבה בדעת מיעוט בהחלטת ועדת האתיקה מיום 1.2.2017, לפיה סוגיית כניסתם של חברי הכנסת לאזור המסגד אינה מצויה בתחומי סמכותה של ועדת האתיקה וכי יש לחזור למצב שבו כניסתם של חברי הכנסת לאזור המסגד אינה מוגבלת.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

חבר הכנסת יצחק וקנין
יושב ראש ועדת האתיקה